

A. Deissler: *Die Grundbotschaft des Alten Testaments. Ein theologischer Durchblick*, Freiburg-Basel-Wien 1978⁶ Herder, 8° s. 166.

Książka Alfonsa Deisslera, katolickiego biblisty, profesora zwyczajnego na Wydz. Teologicznym Uniwersytetu we Fryburgu, zapoczątkowała nową serię „Theologisches Seminar”, w której przedstawia się główne tematy i kluczowe zagadnienia Starego Testamentu w świetle najnowszych dyskusji naukowych, by dać możliwość duszpasterzom, studentom teologii, nauczycielom religii, siostrzom zakonnym i świeckim osobom interesującym się Biblią, zapoznania się w sposób bar-

dzo dostępny a jednocześnie gruntowny i rzetelny z orędziem Słowa Bożego Starego Przymierza. Głównym zadaniem A. Deisslera jest aktualizowanie orędzia biblijnego przez wykłady i publikacje, przy czym potrafi dawać interesujące i głęboko naukowe syntezы teologii biblijnej, np. odnośnie Psalmów i Proroków. Godne przypomnienia są m.in. jego medytacje na Pięcioksiąg pt. „Ich werde mit dir sein” („Ja będę z tobą”) lub „Das Alte Testament und die neuere katholische Exegese” („Stary Testament w nowszej egzezie katolickiej”), pierwszy tom serii „Aktuelle Schriften zur Religionspädagogik” („Aktualne publikacje do nauczania religii”). Omawiane tutaj „Podstawowe orędzie Starego Testamentu” od swego ukazania się w 1972 r. osiągnęło już w ciągu sześciu lat 6 wydań, co świadczy najlepiej o zapotrzebowaniu na tego rodzaju pracę i o życzliwym przyjęciu jej przez czytelników. Autor nie widzi potrzeby zmieniania profilu książki, owszem przez wprowadzane retusze i rozdziały uzupełniające (w wyd. 6 zapowiada, że na razie powstrzymuje się z wprowadzeniem godnego zainteresowania uzupełniającego tematu „Świadectwo Psalmów”) będzie to dzieło wciąż aktualizowane. Na razie ograniczył się autor do podania najnowszego stanu zagadnień i wprowadzającej szczegółowiej w tematy literatury.

Autor przyjmuje postawę otwartą na wszelkie osiągnięcia nowych badań biblijnych, ale jeszcze dotychczas trzyma się wyników badań literackiej krytyki, opartej zasadniczo na teorii źródeł Wellhausena, choć wraz z innymi katolickimi egzegetami woli mówić o warstwach tradycji nie o dokumentach. Zwracam na to uwagę, bowiem już obecnie podnoszą się głosy krytyki przeciwko temu (por. Hans Heinrich Schmid, *Der sogenannte Jahwist*, Zürich 1976, lub Rolf Rendtorff, *Das Überlieferungsgeschichtliche Problem des Pentateuchs*, Berlin—New York 1977), które zapowiadają nową fazę w badaniach nad Biblią. We wprowadzeniu podkreśla Deissler, że Stary Testament odkrywa wiele myśli i teorii, które wydawałoby się, że charakterystyczne są dopiero dla „nowych czasów”, pozostaje wciąż „nowy” i dzisiaj, że jest ponadto nieodzowny dla pełnego zrozumienia Nowego Testamentu, który myślowo z niego wyrasta i na nim się opiera, oraz o współczesnych metodach i narzędziach badania głównie uwzględniając charakterystyczne cechy myślenia semickiego, warstwy tradycji oraz metodę badania historii gatunków i form literackich. Przy tym wszystkim jednak wskazuje, iż stanowi on „revelatio in fieri” i posiada znaczenie przekaziciela impulsów dla coraz to nowych procesów dziejowych.

W podstawowym orędziu (Grundbotschaft) swym niesie Stary Testament w ujęciu Deisslera poczwórne posłannictwo o Bogu, ale w nim zawiera się cała rola człowieka i świata i ich wzajemnego ustosunkowania. Jest to Bóg jedyny, transcendentny wobec świata, osobowy, ale jest przy tym Bogiem „dla człowieka i świata”. Ten ostatni aspekt biblijnego ujęcia Boga omawia autor obszernie w oparciu o dziełę „świadectw”, w które ujmuje całe dzieje zbawcze starotestamentalne. Są to mianowicie świadectwa: z samego imienia Jahwe, z prehistorii biblijnej (Stwórca i Zbawca), z dziejów patriarchów, z historii o Mojżeszu (egzodus, spotkanie synajskie i przymierze), Deuteronomium i jego teologii, proroków (tu ukazuje, jak oni wychodzą o obrony właściwego pojęcia Jahwe w naturalnej konsekwencji angażują się w obronę, sprawiedliwości międzyludzkiej, społecznej). Z kolei przychodzi świadectwo tradycji i nauki kapłańskiej, kiedy krę-

gi kapłańskie redagowały - także ostatecznie Pięćloksiąg, zachowując w nim tradycje starsze a tylko nadając pewnym ideom większej emfazy, wreszcie „świadczenie” nauki sapiencjalnej oraz eschatologiczne (oczekiwania na zbawienie), przy którym na tle powszechnego oczekiwania czasów ostatecznych pojawia się oczekiwanie na mesjańskiego Zbawcę.

W trzeciej części — kluczowej, autor daje najpierw syntezę drogi Bożej w dziejach zbawczych Starego Przymierza ku człowiekowi i jego oczekiwaniom, oraz wskazuje na wciąż aktualne inspiracje Starego Testamentu na czasy i potrzeby dzisiejsze, bowiem lapidarnie ujął zadanie religii w nauczaniu Mojżesza i proroków Micheasz (6, 8), że prawdziwa pobożność to „nic innego jak zaprowadzać sprawiedliwość, ukochać braterską solidarność i w pokornej służbie iść ze swym Bogiem”. Sam Jahwe ten jedynie ważny i prawdziwy obraz „partnerstwa w przymierzu” ukazał w życiu, nauczaniu i śmierci Jezusa. Jezus, co znaczy „Jahwe jest zbawieniem”, stanowi kulminacyjny punkt objawienia Jahwe, a jednocześnie najbardziej przekonujące świadectwo o tym, że wiara, to nic innego, jak egzystencjalne zwrócenie się do świata i człowieka: „wiara, która działa przez miłość” (Gal 5, 6); „...Nikt nigdy Boga nie oglądał. Jeżeli miłujemy się wzajemnie, Bóg trwa w nas i miłość ku Niemu jest w nas doskonała” (1 J 4, 12).

Literatura uzupełniająca (w j. niemieckim tylko) do każdego punktu, oraz indeks rzeczowy, terminów i osobowy (łącznie) uzupełniają dziełko przydatne dla ukazania zwięźle, syntetycznie i nowocześnie orędzia Słowa Bożego w Starym Przymierzu.

Wiesław Roston